

4. Poročilo tov. blagajničarke.
5. Volitev pregledovalcev računa.
6. Volitev novega društvenega odbora ter delegatov k „Zavezini“ zborovanju v Rudolfovem.

7. Posvetovanje o prihodnjem društvenem zborovanju in prijavi onih društvnikov in društvnic, ki bi bili voljni pri bodočem zborovanju poročati.

K obilni udeležbi vladno vabi društveni odbor.

Učiteljsko društvo za novomeški okraj je zborovalo dne 23. rožnika v Novem mestu. Zbrali smo se bili v lepem številu k prav res nepriljubljenemu prijateljskemu sestanku, ki je pričal o lepi slogi, kolegijski in stanovski zavesti v našem okraju.

Glavna točka dnevnega reda je bil razgovor o predpripravi za „Zavezino“ zborovanje. Izvolil se je pripravljalni odbor ki bo preskrbel vse potrebno. Določili smo tudi delegate.

Predlog, da pristopi društvo k obrambnemu skladu z enim kamenom, je bil soglasno sprejet.

Zborovanja se niso udeležili „hlapeci“, ki jih je pa v našem okraju prav pičlo število. Gotovo se bo verodostojni „Slovenec“ zaletel po načinu pariških apašev — toute vérité n'est pas bonne à dire — tudi v to poročilo kakor v ono iz ljubljanske okolice. Mi postajamo pač le važen faktor, ki se je povzpelo celo do časti, da mu je častitljivi „Slovenec“ posvetil in odprl kar novo rubriko.

To je bilo že drugo zborovanje v teku poldruga meseca. Prvo zborovanje je počastil s svojim obiskom tudi g. dež. šol. nadzornik Levec, kar se zadnjič pomotoma ni omenilo.

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja je zborovalo 2. junija v Ribnici. Dasi so šole v našem okraju dokaj raztresene, vendar se je udeležilo obširnega zbora 18 tovarišev in tovarišic. Tovariš St. Tomšič je kot predsednik pozdravil navzoče ter z zadovoljstvom poudarjal, da ni pričakoval tako lepe udeležbe. Nato je podal besedo tov. Grčarju, ki je prav zanimivo obdelaval temo „Kulturna naloga naše šole z ozirom na socialen razvoj današnje dobe“. Tovariš se je moral mnogo baviti, ker je tako temeljito predaval o socializmu in njegovem razvoju. Zal, da za predavanje ni bilo dosti časa, in je predavatelj moral snov o kulturni nalogi naše šole precej skrajšati. Vsekako pa zasluži vse priznanje. Tov. Betriani je poročal o društvenem računu, ki izkazuje 35 K 74 h gotovine. — Kot „Zavezina“ delegata sta bila izvoljena Betriani in Stefančič, kot namestnik pa K. Fink. Sprejel se je dalje predlog tov. Vrbiča: Članarina in naročnina za „Tovariša“ naj se pošilja v mesečnih obrokih naravnost blagajniku (ne več hranilnici u. k.). Še le ta bo vlagal prejeto zneske v hranilnico. Tako bo kontrola lažja. Tov. Stefančič nasvetuje, da si učiteljski zbor vsake šole določi člana, ki bi pobiral ves stanovski davek svojih kolegov ter ga pošiljal blagajniku. Tudi to je bilo sprejeto. Za tem sta bili izvoljeni kot računski preglednici tovarišici P. Tomšičeva in Kraševac. Končno se je vršila volitev odbora. Na predlog tov. Grčarja je bil soglasno izvoljen stari odbor. Ker se je tov. Tomšič zaradi bolehavosti odrekal predstevstvu, se je odbor sestavil tako: Stefančič načelnik, Blahna namestnica, Betriani blagajnik, Zupančič tajnik, St. Tomšič odbornik. —an—

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politiški okraj Ljutomer vabi k zborovanju, ki se vrši v četrtek, dne 7. julija 1910, v Križevcih po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Konferenčna vprašanja, posebno razgovor o reviziji učnih načrtov.
4. Volitev delegatov za „Zavezo“.
5. Važni predlogi za uradno konferenco.

4. Slučajnosti, Prosi se za polnoštevilni poset.

O d b o r.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. julija t. l. pri Sv. Miklavžu v šolskih prostorih po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Društvena poročila in dopisi.
3. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih.

4. Volitev delegatov za Zavezino XXII. glavno skupščino dne 6. in 7. avgusta t. l. v Rudolfovem.

5. Slučajnosti. Na mnogobrojno udeležbo vabi

O d b o r.

Zaradi obeda se je oglasiti vsaj do 5. julija pri tovarišu Drag. Pinteriču, učitelju pri Sv. Miklavžu.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo dne 3. julija t. l. ob 11. uri v okoliški šoli v Celju. Volijo se odposlanci k letošnji glavni skupščini „Zaveze“. Na dnevnem redu so med drugim važne društvene zadeve in važni predlogi ter predavanje o naši stanovski gospodarski organizaciji. Zaradi važnosti točk, ki so na dnevnem redu in ker je to zborovanje zadnje pred sklepom šolskega leta, pričakujemo polno-

številne udeležbe. Kdor pa bi vendarle utegnil biti zadržan, naj blagovoli vposlati mal prispevek v društveno blagajnico. Za odbor: Franc Brinar, t. č. predsednik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca junija K 155.703-89.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Novi učni knjigi.** Ministrstvo je odobrilo učno knjigo: Macher Iv., Botanika za višje razrede srednjih šol. Cena 4 K 50 v. — Nadalje je ministrstvo odobrilo učno knjigo: Matek Bl., Geometrija za IV. in V. gimnazijski razred. Izpopolnil Josip Mazi. Cena 2 K 70 v. vezani 3 K 30 v.

Književnost in umetnost.

Matica Slovenska prosi vse poverjenike in člane, ki še niso poslali članarine za l. 1909., naj to store čimprej. Med knjigami za l. 1909. se nahaja obširni „Bleiwisov Zbornik“, „Koroška“ z natančnim jezikovnim zemljevidom te dežele, „Stanko Vraz“, prevod iz ruščine „Onjegin“ itd. — Za l. 1910. izide med drugim obsežna knjiga g. dr. B. Vošnjaka „Ustava in uprava Napoleonove Ilirije“, „Koroška“, II. del, prevod slovitega češkega romana „Jan Marija Plojhar“ itd. Članarina je 4 K.

Politiški pregled.

*** Rubež na plače in penzije.** Državni zbor je sklenil zakon, s katerim se poviša eksistenčni minimum, to je znesek plač in pokojnin uradnikov, ki ga ni mogoče zarubiti. Dosedaj je bil tozadevni znesek 1600 kron na leto za aktivne uradnike in 1000 kron za pensioniste, vdove in sirote. Po novem zakonu je ta znesek povišan na 2000 kron za uradnike in na 1200 kron za pensioniste, vdove in sirote. Po novem zakonu je možno torej zarubiti pri dohodkih, ki izvirajo iz aktivnega službovanja, znesek, ki presega 2000 kron (dosedaj 1600 kron) in pri vseh drugih dohodkih 1200 kron, (dosedaj 1000 kron). Zakon stopi v veljavo s prvim četrtletjem, ki sledi onemu, v katerem bo zakon proglašen. Prepovedi plač, ki so bile dovoljene prej, kakor je stopil zakon v veljavo in ki so v nasprotju s tem zakonom, se razveljavijo, ako to zahteva dolžnik. Ta zakon, ki je jako važen toliko za uradnike, učitelje itd., kolikor za trgovce, obrtnike in posojilnice, je bil sklenjen, ker so se v zadnjem času jako podražila toliko živila, kolikor stanovanja.

*** Vlada proti Hrvatom.** Resno trdijo, da namerava vlada zapreti c. kr. pripravnico za učiteljske v Pazinu v Istri. Zavod je hrvaški in narod bi imel s tem neznansko škodo. Učitelja nameravajo poslati na otok Krk kot nadzornika. Res, tako pravične vlade ni nikjer pod solncem!

*** Aretacija pobeglih dijakov.** Na zahtevo zagrebške policije so aretirali na Reki dva dijaka, ki sta zbežala iz Zagreba iz strahu pred izpiti. Odpravili so ju zopet v Zagreb. To je tudi samo pod ogrsko vlado mogoče, da tira policija dijake k izpitu!

*** Baron Bienenroth proti slovenskim docenturam v Pragi?** „Narodni Listy“ poročajo z Dunaja, da se je ministrski predsednik baron Bienenroth v konferenci s slovenskimi poslanci glede slovenskih vseučiliških zahtev izrazil, da ne more dovoliti, da bi se na češkem vseučilišču v Pragi ustanovile stolice za slovenske docente, in sicer zategadelj ne, ker je zakonito določeno, da je učni jezik na tej univerzi izključno češki.

*** Prememba na hrvaški vladl.** „Novosti“ poročajo: Sedanji hrvaški podban Levin pl. Chavrak bo v kratkem imenovan ministrom za Hrvaško. Dr. Amruš postane podban. Na mesto dr. Amruša postane odločni predstojnik za nauk in bogočastje vseučiliški profesor in poslanec dr. Julij Rorauer.

Obrambni vestnik.

Nedolžnost kranjske vlade. Ko je „Jutro“ pisalo o razmerah, ki vihate na Kranjskem nad naprednim učiteljstvom svoj krvavi bič, je bilo — čujte in strmitel! — konfiscirano. Toraj danes listi ne smejo pisati tega, kar počenja dan za dnevom baron Schwarz. Pač žalostne razmere! Deželni predsednik izvršuje dejanja, o katerih se ne sme pisati v listih, ker je to

proti zakonito! No, pa se bo gospodom pri vladi že še prišlo do živga — pa od druge strani. Če Vas ni sram proizvajati demoralizacije, naj Vas tudi ne bo sram, da o nji zve širša javnost!

C. kr. nadzornik Stiasny in „Slovenec“. Pod naslovom „Liberalno učiteljstvo“ si je „Slov.“ napravil kar stalno rubriko, v kateri se od časa do časa izbljuje nad učiteljstvom. Sirovi napadi sicer ne zaslužijo odgovora, toda odgovarjali bomo le vedno vztrajno, da dokažemo, da imamo čisto vest in da se nas blato „Slov.“ ne prime, ki ga meče na nas. V štev. 136. nam ta list očita, da nekonsekventno postopamo glede g. nadzornika Stiasnega. Seveda za „Slov.“ je to nekonsekventno, če rečemo, da je podal gospod Stiasny kakor vedno izborno in nepristransko letno poročilo, ker „Slovenec“ načelo je, svojega političkega nasprotnika ubiti — kot psa za plotom! Ni pa to naše načelo, ker smo bolj pošteno od „Slov.“, smo tolerantni in izrečemo tudi svojemu nasprotniku priznanje, če ga zasluži. Odločno pa moramo odbiti trditve, „da smo z najbolj egiptovski psovskimi napadali nadzornika Stiasnega“, kakor poroča „Slov.“ To je infamna laž, in najsi „Slov.“ zapomni, da mi nismo Jaklič, Kreki in Hočevarji, ker poznamo dostojnost. Da je nekdo izrekel zaupnico gosp. Stiasnemu, smo tudi poročali, ker nismo vajeni priobčevati neresničnih poročil ali jih zavijati po „Slovenčevem“, temveč priobčujemo vedno resnico. Izrekamo pa, da obsojamo, da je g. nadzornik Stiasny izrabljaj svojo uradno moč v očitno političke namene! Ne zahtevamo načesar nad črto pravičnosti! Sicer je pa pod imenovanim v „Tov.“ poročilo še drugo poročilo, ki ga „Slov.“ nesramno taj, ker to bi odkrilo njega laž in namen.

Akademik „olika“. V Idriji je v c. kr. rudniški deklški šoli pretekli teden cepil deklicam kože dr. Pavel Indra, po rodu Čeh po stanu okrožni zdravnik, ki njega ime ni neznano v logaškem okraju. Če kje cepijo kože, ni to nič posebnega: tisočkrat so jih že in jih še bodo, ko o dr. Indri ne bo ne duha ne sluha. Tudi bi ne omenjali cepjenja koz v Idriji, ako bi se pri tem svojem poslu, ki je njegova dolžnost, dr. Indra ne vedel tako neotesano, kakor se to nikakor ne da spraviti v sklad z akademsko oliko. Imenovani zdravnik je namreč tako „olika“ kričal na učiteljice in tako sirovo vpil na voditeljico, in sicer v pričo otrok! — da njegovega nekvalifikovanega vedenja ne moremo dovolj odločno grajati, ampak ga s primernim spoštovanjem vračamo na njegov naslov. In zakaj? Zato, ker niso hotele učiteljice zanemariti pouka, da bi mu asistirale pri cepljenju — ki se je vršilo med šolskim poukom. Ali misli dr. Indra, da so tudi učiteljice njegovi asistenti, kakor mu je tista oseba ženskega spola, ki mu stoji prav blizu in zna tudi mešati zdravila? Ako misli tako, se temeljito moti! Tudi v Idriji je že cepilo šolsko mladino mnogo zdravnikov, ki niso pri tem, kar so dolžni storiti, povzročali nikakih kravalov in niso na sirov način učiteljstvu jemali ugleda! — Dr. Indra naj nikar ne misli, da so idrijske učiteljice zarobljene kravje dekle. Te bi mu take ljubeznivosti vrnila na svoj izdaten način, naše tovarišice pa so preoklane, nego da bi hotele imeti še kaj opraviti s takimi „akademskim olikancem“. Dr. Indra opozarjamo na § 118., odstavek 1., šolskega in učnega reda (drž. zak. št. 159, min. ukaz št. 49, 1905. l.), ki pravi, da so učiteljice uradne osebe, ki uživajo polno zakonito varstvo o blaste v. Če preudari to zakonito določbo, utegne priti do spoznavanja, da ga lahko razžaljene učiteljice citirajo pred sodnijo, kjer ga bodo poučili, da mora doktor zdravilstva upoštevati takt in dostojnost tudi učiteljicam nasproti!

Kranjske vesti.

—r— **Naš vrli tovariš Stefan Tomšič,** nadučitelj v Ribnici, je nevarno zbolel. Nevrestitja, vnetje desne pljučne mreže in razširjanje srca ga neznosno trpinčijo. Zaradi tega je bolan želodec, trebuh, križec, vse to je vir srčne bolezn. Že tri leta je zaradi nervoznosti komaj po 4 ure prespal. Že o Božiču se mu je svetovalo, da naj prosil bolniški dopust, pa vedno je odgovarjal: Do konca leta bom zdržal in pa dva učitelja sta že sedaj na dopustu. — Končno je sam spoznal, da ga je bolezen premagala. 15. junija je komaj prilezel v Ljubljano, da ga preišče dr. Julij Friedrich, a še težja mu je bila vožnja proti domu. — Delo ga je potrla. Nikdar ni imel počitka. Celo domače naloge je popravljal, črtal napake — vse napačno pisane številke in črke je pisal spodaj, češ, učenci se pri domačih nalogah več prične nego pri šolskih. Kranjski šolski vrt — 22 a — z različnimi nasadi je lastno delo njegove roke. Poleg tega je skrb — vzgojil je 3 otroke — zaradi majhnih dohodkov učiteljskih plač, gotovo povzročila bolezen. Vrlemu, značajnemu tovarišu želimo od srca, da čimprej popolnoma okreva!

—r— **Aut — aut?** Tovariš P. iz Dol je hud, ker sem ga imenoval prikritega Slomškarja. Obžalujem in preklečujem lojalno vse, ako sem mu storil krivico. Ker je mož v resnici ves naš, mu polagam vezir pred noge. Malo čudno pa je le, čemu se tako vleče za Slom-

škarja nadzornika? Ako je tovariš P. bral v „Sl. N.“ dotične članke, naj reče, kaj je bilo tako strašnega, da je moral ravno on v ogenj za nadzornika? Če pa ni bral „inkriminiranih“ notic, temveč je podal, sledeč le par izjavam Slomškarjev v „Slovenec“ — on to izjavo le nekako in suo nomine, je pa to njegova reč. Kako je hlastnil „Slovenec“ po oni notici v „U. T.“ in se je norčeval zaradi nje iz nas pod naslovom: Liberalno učiteljstvo. Pač lahko se roga taki, vse graje vredni nedoslednosti. Zato bodimo dosledni in te doslednosti ne klonimo tudi pred nadzornikom — Slomškarjem ne! Dalje je bila ta izjava tudi jako nemestna, zakaj uradne konference niso zato, da bi podajali nadzornikom izjave. Vsakemu je pa tudi jasno, da spričo nadzornika pri sedanjih razmerah pač ni mogel nihče protiglasovati. Sedaj pa shranimo vezir lepo v nožnico pravega naprednjaštva in ga ne krhajmo s takimi — da milo rečem — nepremišljenimi izjavami, ki nam v prav nobenem oziru ne morejo koristiti. Upoštevati pa moramo pri vseh svojih delih in izjavah le maso, pa ne koristi poidecev. Eden za vse, vsi za enega — to bodi naše geslo v teh žalostnih časih. Pa brez zamere! (Tudi od naše strani. Op. uredn.)

Štajerske vesti.

—š— **Okrajna učiteljska konferenca v Celju dne 4. p. m.** Ta konferenca se je več let sem vršila skupno za celjski in šmárški šolski okraj, a letos pa samo za celjski okraj, dočim bo imel šmárški svojo posebno konferenco. Pa še druga izprememba se je izvršila. S tem, da so se šole z nemškimi učnim jezikom izločile iz področja dosedanjih okrajnih šolskih nadzornikov in se pridilele posebnemu nemškemu šolskemu nadzorniku, so letos prvokrat izostali nemški učitelji. Je li šolska oblast hotela z ustanovitvijo posebnega nadzorniškega mesta za teh par nemških šol na Spodnjem Štajerskem dati dosedanjim gospodom šolskim nadzornikom zaupnico ali — nezaupnico, ne bomo preiskovali, gotovo pa je, da se je s to novo napravo našim gospodom šolskim nadzornikom stališče izdatno olajšalo. Zaradi par takim imenovanih nemških učiteljev in učiteljic, se je pri uradnih konferencah slovenščina potiskala v kot, kar je pri slovenskem učiteljstvu zbuvalo nevoljo in srd in jim jemalo veselje do delovanja v takih konferencah. Izpremenjene razmere je naš c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Supanek upošteval, in je zadobila letošnja konferenca več ali manj slovensko lice. Konferenca sama je tudi precizirala svoje stališče v obliki samostojnega predloga, ki se je glasil: Poslovni jezik naše okrajne učiteljske konference je slovenski, zaradi česar je pisati vse konferenčne in nadzorstvene zapisnike v slovenskem jeziku. Predlog je vložil nadučitelj Brinar in ga je utemeljeval z ognjevitimi besedami. Predlog je bil z velikim navdušenjem soglasno sprejet. Predlagatelj je namreč zahteval tudi nasprotno glasovanje in je se konstatiral, da ni nihče proti. Vi, „prijatelji“, ki prežite na ubogo učiteljstvo! Govorile so „prodane duše“, „izdajice naroda“ itd. Tako bo govorilo učiteljstvo tudi v drugih okrajih! — Toda k poročilu! Predsednik konference, c. kr. okrajni šolski nadzornik, je otvoril konferenco s trikratnim „živjo“ na presvetlega cesarja. Za svojega namestnika je imenoval nadučit. Brinarja iz Gotovelj, za zapisničarja sta pa bila z vzklikom izvoljena učitelj Stante iz Celja in učiteljica Confidenci iz Petrovč. Gosp. nadzornik je v svojem poročilu podal učiteljstvu zlata vredne migljaje glede pouka in vzgoje. Dal je učiteljstvu tudi navodilo, kako stališče naj bi zavzemalo v teh, od političkih strasti razburkanih časih. Ne da se ugovarjati lepim naukom g. nadzornika. Toda če bi se vse učiteljstvo do pičice ravnalo po besedah g. nadzornika, vendar še ne bo miru. Učitelj, ki dandanes deluje v smislu šolskega zakona, ne sme imeti ugleda, in čim več ga ima, tembolj ga nasprotni „bojni svet“ vzame na muho in kuje naklepe, kako bi ga podrl. Nasprotniki šole bi mirovali šele takrat, kadar bi pomeli tudi z vami, gospodje posvetni c. kr. okrajni šolski nadzorniki, in bi postavili na vaše mesto zopet vseomogočnega nadzornike v talarju. Slavna šolska oblast, uvažuj to in zavečaj se, da si dolžna ščititi učiteljstvo, kadar je preganjano zato, ker vestno deluje v duhu šolskega zakona! — Na dnevnem redu je bilo nadalje vprašanje o preosnovi učnih načrtov. To vprašanje je morala izdelati vsaka tuokrajna šola, glavni referent je bil pa nadučitelj K o š u t n i k iz Vojnika. Njegov skrbno in dobro izdelan referat je bil soglasno sprejet. — Kot drugi govornik je nastopil nadučitelj Brinar, ki je podaval o gojitvi telesnih vaj. Njegov govor, v katerem je drastično dokazoval, kako nepotrebno je, da se glede telesne vzgoje krene na popolnoma nova pota, je bil z navdušenim ploskanjem sprejet. O stanju šolskih vrtov je poročal nadučitelj Petriček. Iz njegovega poročila smo posneli, da je šolsko vrtnarstvo v primeri z lauskim letom precej napredovalo. Dodatno k svojemu poročilu je iz dna duše ter v pretresljivih besedah naglašal, da tekem 33 let, odkar je v službi narodnega šolstva, ni doživel, da bi se učiteljski požrtvovalni trud toli teptal kot dandanes. Mladi, še mlečnozobi ljudje se drznejo